

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

SSN Dariusz Świecki

Protokolant : Anna Kuras

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych Anny Kończyk

w sprawie radcy prawnego **I. B.**

obwinionego z art. 64 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w brzmieniu obowiązującym do dnia 25 grudnia 2014 r. (t.j. Dz.U. z 2002 r., Nr 123, poz. 1059 ze zm.)

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 27 lipca 2016 r.

kasacji, wniesionej przez obrońcę obwinionego

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 25 marca 2015 r.,

zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 13 sierpnia 2014 r., sygn. akt OSD 29/14

1. oddala kasację;

2. obciąża obwinionego radcę prawnego I. B. wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 (dwudziestu) złotych.

UZASADNIENIE

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...] orzeczeniem z dnia 13 sierpnia 2014 r., uznał radcę prawnego I. B. za winnego tego, że:

- będąc pełnomocnikiem D. S. nie dołożył należytej staranności w odniesieniu do poinformowania jej o obowiązku uregulowania w terminie 7 dni opłaty sądowej od apelacji w wysokości wynikającej z postanowienia sądu z dnia 10.05.2010 r., zwalniającej ją od nadwyżki powyżej 20 000 złotych, doręczonego mu w dniu 8.06.2010 r., a nadto naraził skarżącą na dodatkowe koszty w wysokości 9 500 zł z tytułu złożenia niczym nieuzasadnionego zażalenia z dnia 19.08.2010 r. na postanowienie z dnia 28.07.2010 r. o odrzuceniu apelacji, doręczone obwinionemu 9.08.2010 r., tj. przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 u.r.p. w zw. z art. 6 ust. 1 i w zw. z art. 28 ust. 4 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (dalej: KERP), i za to wymierzył mu karę pieniężną w wysokości 5 000 zł;

- przyjął wynagrodzenie w kwocie 20 000 zł za świadczoną pomoc bez wystawienia faktury VAT i za to, na podstawie art. 65 ust 1 pkt 3a u.r.p. w zw. z art. 28 ust. 3 KERP wymierzono mu karę pieniężną w wysokości 5 000 zł.

Orzeczenie to zostało zaskarżone przez obwinionego, który podniósł zarzuty:

- rażącej obrazę prawa materialnego, tj. art. 64 ust. 1 pkt 1 u.r.p. w brzmieniu obowiązującym do dnia 25 grudnia 2014 r. w zw. z art. 6 ust. 1 KERP i art. 28 ust. 3 i 4 KERP;

- rażącej obrazę prawa procesowego, tj. art. 5 ust. 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 u.r.p., a także art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie od wszystkich stawianych mu zarzutów, ewentualnie o uchylenie orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi *a quo* do ponownego rozpoznania.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych orzeczeniem z dnia 25 marca 2015 r., utrzymał w mocy orzeczenie Sądu pierwszej instancji w zakresie ukarania za dwa wyżej wymienione przewinienia dyscyplinarne.

Od tego orzeczenia kasację wniósł obrońca obwinionego, podnosząc następujące zarzuty:

1) rażącej obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, przez naruszenie art. 413 § 2 pkt 1 w zw. z art. 433 § 2 410 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. art. 74¹ u.r.p., wynikające z nierozważenia zarzutu dotyczącego rażącego naruszenia art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ i art. 6 ust. 1 i art. 64 ust. 1 pkt 1 i 2 u.r.p. oraz w zw. z art. 29 ust. 4 KERP:

- 2) rażącej obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, przez naruszenie art. 413 § 2 pkt 1 w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ u.r.p., wynikające z nierozważenia zarzutu dotyczącego rażącego naruszenia art. 438 pkt 1 k.p.k., w związku z art. 74¹ i art. 6 ust. 1 i art. 64 ust. 1 pkt 1 i 2 u.r.p. oraz w zw. z art. 28 ust. 3 KERP;
- 3) rażącej obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, przez naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ u.r.p., wynikające z nierozważenia przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny zarzutów odwoławczych, dotyczących rażącego naruszenia art. 5 ust. 2 k.p.k., art. 438 pkt 3 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., art. 2 § 2 k.p.k. w związku z art. 74¹ u.r.p.
- 4) rażącej obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, przez naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 367 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 368 k.p.k. w zw. z art. 74¹ u.r.p., poprzez nierozważenie zarzutu dotyczącego pogwałcenia prawa do rzetelnego procesu sądowego, to jest art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności;
- 5) rażącej obrazę prawa materialnego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia polegającej na bezzasadnym uznaniu obwinionego za winnego popełnienia przewinienia z art. 28 ust. 3 KERP,
- 6) rażącej obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, polegającej na bezzasadnym niezastosowaniu z urzędu art. 439 § 1 pkt 9 w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 70 ust. 1 oraz ust. 2 u.r.p. w zw. z art. 74¹ u.r.p. oraz w zw. z art. 28 ust. 3 KERP i/lub w zw. z art. 19 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 - stan prawny na 2011 r.) oraz § 9 ust. 1 Rozporządzenia z dn. 28 marca 2011 r. w sprawie zwrotu podatku niektórym podatnikom, wystawiania faktur, sposobu ich przechowywania [...] (Dz.U. 2011 nr 68 poz. 360);
- 7) rażącej obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, polegającej na niezastosowaniu z urzędu art. 439 § 1 pkt 9 w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 70 ust. 1 u.r.p. i art. 74¹ u.r.p. odnośnie do pierwszego przypisanego przewinienia dyscyplinarnego;

8) rażącej obrazy prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia wobec niezastosowania przepisu art. 65¹ ust. 2 pkt 3 u.r.p. w przypadku jednoczesnego orzeczenia dwóch kar pieniężnych oraz rażącego naruszenia art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ u.r.p., wobec wskazania nieobowiązującego art. 65 ust. 1 pkt 3a u.r.p. jako podstawy wymiaru obu kar pieniężnych.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o uchylenie orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego oraz utrzymanego nim w mocy orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w zaskarżonej części i uniewinnienie obwinionego od wszystkich objętych zakresem zaskarżenia zarzutów, ewentualnie o uchylenie tych orzeczeń w zaskarżonej części i umorzenie postępowania dyscyplinarnego w zakresie wszystkich objętych zakresem zaskarżenia zarzutów, względnie o ich uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy właściwemu sądowi dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik pokrzywdzonej D. S. wniósł o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do argumentacji przedstawionej na poparcie pierwszego z podniesionych zarzutów przyznać na wstępie trzeba, że rzeczywiście opis pierwszego z przypisanych czynów jest nieco niefortunny, jednak nie pozostawia wątpliwości co do istotnych elementów przypisanego przewinienia oraz tego, że jego istotą było niepoinformowanie pokrzywdzonej o obowiązku uiszczenia opłaty od apelacji wobec częściowego tylko zwolnienia jej od kosztów sądowych. W tym zakresie Sąd a quo stwierdził brak należytej staranności (s. 6 *in princ.* uzasadnienia) radcy prawnego, co stanowiło naruszenie art. 28 ust. 5 KERP w wersji obowiązującej do 30 czerwca 2015 r. (dalej: d.KERP). Także Sąd odwoławczy nie miał problemu z interpretacją opisu czynu (k. 21v akt SN). Sąd ten wyraźnie podkreślił, że istotą czynu przypisanego obwinionemu było niepoinformowanie o obowiązku uiszczenia opłaty, bynajmniej nie twierdząc, że obowiązkiem jego było weryfikowanie tego, czy opłatę tą pokrzywdzona wniosła (k. 21v-k. 22 akt SN). Zarzut ten jest zatem oczywiście bezzasadny, albowiem kontrola instancyjna została przeprowadzona w omawianym zakresie z zachowaniem standardu wynikającego z art. 457 § 3 k.p.k.

Jeśli chodzi o drugi zarzut, to rzeczywiście Sąd odwoławczy nie odniósł się do zarzutu wskazanego pod lit. b odwołania, jednak uchybienie to nie miało istotnego wpływu na treść

zaskarżonego orzeczenia. Wprawdzie opis czynu zarzucanego obwinionemu w pkt 3 wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego zawierał zarzut niedochowania obowiązku ustalenia zasad wynagrodzenia, jednak opis czynu, zmodyfikowany przez Sąd pierwszej instancji, ograniczał się jedynie do przypisania objętego ramami zdarzenia historycznego faktu niewystawienia faktury VAT. Taki czyn stanowi naruszenie zasad etyki radcy prawnego poprzez naruszenie art. 6 ust. 1 d.KERP, nakazującego m.in. wykonywanie czynności zawodowych zgodnie z prawem oraz art. 28 ust. 3 KERP, dotyczącego zasad wynagradzania, w skład których wchodzi obowiązek ustalenia podatku VAT, określającego kwotę brutto za usługi prawnicze w związku z obowiązującym ówczesnie przepisem prawa podatkowego – art. 106 ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2016, poz. 710 ze zm.), wskazującym na obowiązek wystawienia faktury VAT przez podatnika. Wbrew temu, co podnosił obwiniony w swoim odwołaniu istniały podstawy do pociągnięcia go do odpowiedzialności dyscyplinarnej za czyn przypisany w pkt 3 sentencji orzeczenia Sądu pierwszej instancji, i chociaż wskazanie przez ten Sąd na art. 28 ust. 3 KERP bez przytoczenia art. 6 ust. 1 d.KERP, wskazującego na ogólny obowiązek wykonywania czynności zawodowych zgodnie z prawem, nie było kwalifikacją prawną zupełną, to uchybienie to, wobec określenia istoty naganności czynu przypisanego, nie miało charakteru istotnego ani nie rzutowało na treść rozstrzygnięcia. Zatem nawet stwierdzenie pewnej wadliwości uzasadnienia Sadu odwoławczego nie może stanowić podstawy uwzględnienia kasacji.

Co do kolejnego zarzutu, to Sąd odwoławczy w sposób zbiorczy i dość ogólny dokonał weryfikacji oceny dowodów. Taki sposób postępowania nie może jednak zostać *in concreto* uznany za rażący, albowiem poziom szczegółowości obowiązków Sądu *ad quem* w tym zakresie wyznacza stopień skomplikowania sprawy (zwłaszcza złożony, obszerny materiał dowodowy) oraz treść środka odwoławczego. W tym kontekście zbiorcza, ogólnikowa kontrola instancyjna wprawdzie nie może być uznana za wzorcową, to jednak nie może też zasługiwać na miano rażąco nieprawidłowej. Trzeba bowiem przyznać, że poziom skomplikowania sprawy nie był znaczny, zaś treść środka odwoławczego, pomimo sformułowania wielu podpunktów w zarzucie nr 3, nie była szczegółowo uargumentowana i stanowiła w zasadzie polemikę z oceną dowodów dokonaną przez Sąd pierwszej instancji, co zmniejszało wymagania w zakresie kontroli instancyjnej po stronie Sądu odwoławczego.

Podniesiony przez skarżącego następny zarzut obrazy prawa procesowego stanowi próbę zdublowania kontroli instancyjnej i to na ogólnym, bo traktatowym poziomie unormowań, co w kontekście jasnych i konkretnych wymagań dla skuteczności zarzutów kasacyjnych nie może

przynieść oczekiwanego skutku, tym bardziej, że Wyższy Sąd Dyscyplinarny odniósł się do zagadnień związanych ze standardem rzetelnego procesu w swoim uzasadnieniu. Należy zauważyć, że jeśli chodzi o udzielenie obwinionemu głosu w mowie końcowej przed Sądem *meriti* oraz na rozprawie odwoławczej, to jak wynika z protokołów znajdujących się w aktach sprawy, na rozprawie przed Sądem pierwszej instancji w dniu 13 sierpnia 2014 r. udzielono głosu stronom i obwiniony radca prawny w swoim wystąpieniu wniósł o uniewinnienie (k. 135). Na rozprawie zaś przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w dniu 25 marca 2015 r. przewodniczący składu orzekającego po zamknięciu przewodu sądowego udzielił głosu stronom i obwiniony oświadczył, że podtrzymuje swoje stanowisko w sprawie oraz zaznaczył, że nie otrzymał pieniędzy od pokrzywdzonej (k. 175).

Zarzut obrazy prawa materialnego – art. 28 ust. 3 d.KERP również nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem koncentruje się on na zagadnieniach z zakresu ustaleń faktycznych, nie zaś na kwestii prawidłowości wykładni tego przepisu deontologii zawodowej. Trzeba zaznaczyć, że ustaleniami faktycznymi są także ustalenia dotyczące istnienia umowy między pokrzywdzoną a obwinionym. Ich podważanie mieści się sferze błędu w ustaleniach faktycznych, nie zaś w płaszczyźnie wykładni i zastosowania prawa materialnego, które należy wiązać z podstawami odpowiedzialności za przewinienie dyscyplinarne. Trzeba ponadto podkreślić, że istotą deliktu, przypisanego obwinionemu w pkt 3 rozstrzygnięcia Sądu *a quo* było niewystawienie faktury VAT za usługi prawnicze, nie zaś kwestia warunków zawarcia umowy z klientką. Chociaż powołanie w kwalifikacji prawnej czynu art. 28 ust. 3 d.KERP nie było wyczerpujące i bardziej trafne byłoby wskazanie jeszcze na bardziej ogólny przepis art. 6 ust. 1 d.KERP, statuujący m.in. na obowiązek wykonywania czynności zawodowych zgodnie z prawem, to nie można takiej kwalifikacji prawnej uznać za naruszającą prawo materialne.

Nie zasługują na uwzględnienie również kolejne zarzuty dotyczące przedawnienia przypisanych obwinionemu przewinień. Zgodnie bowiem z art. 67² u.r.p. postępowanie dyscyplinarne obejmuje: dochodzenie, postępowanie przed sądem dyscyplinarnym oraz postępowanie wykonawcze. Termin przedawnienia, określony w art. 70 ust. 1 u.r.p. zostaje zatem przerwany nie w momencie złożenia wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jak sugeruje to skarżący wskazując na datę wniosku – 30 kwietnia 2014 r. (zob. k. 104), ale z momentem podjęcia przez rzecznika dyscyplinarnego decyzji o wszczęciu dochodzenia, co nastąpiło w dniu 20 maja 2013 r. (k. 12). Zestawiając tę datę z datą popełnienia czynów z pkt 1 i 3 rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji, nie można mieć wątpliwości, że do przedawnienia nie

doszło. Nie wystąpiła zatem tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

Co do ostatniego zarzutu, to należy zauważyć, że art. 65¹ u.r.p. dodany został przez art. 2 pkt 19 ustawy z dnia 7 listopada 2014 r. (Dz.U. z 2014 r., poz. 1778), zmieniającej m.in. u.r.p. z dniem 25 grudnia 2014 r., a zatem w okresie po wydaniu orzeczenia przez Sąd *a quo*, a przed wydaniem judykatu przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny. Z uwagi jednak na to, że kwestia zmiany art. 65¹ u.r.p., w kontekście możliwości orzeczenia łącznej kary pieniężnej, nie została podniesiona w odwołaniu oraz nie stanowiła okoliczności, którą należałoby uwzględnić z urzędu, Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie dopuścił się obrazy prawa materialnego.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

kc